

[Poul Møller.]

tages, så reformen kan træde i kraft pr. 1. april 1960.

Forslagets hovedvirkninger fremgår af de udførlige tabeller, som ledsager det. Det ses heraf, at de procentvis største skattelettelser ligger i indkomstgrupperne fra 12 000-13 000 kr. til omkring 25 000 kr., hvor skattelettelsen udgør 25-33 pct. af den nuværende statskat. For indkomster på 11 000 kr. nedsættes skatten med 20 pct. og for indkomster på 10 000 kr. med 16-17 pct. Det fremgår heraf, at forslagsstillerne har haft til hensigt i væsentlig grad at lette mellemstandens skattebyrder, fordi vi anser det for nødvendigt helt at gøre mellemstanden fri af offentlige hjælpeordninger. En selvhjælpen mellemstand er efter vort skøn forudsætningen for, at vi kan indrette vort samfund, så vi i fællig hjælper de dårligst stillede, uden at alle skal hjælpe alle.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale forslaget til det høje tings velvillige behandling.

Formanden: Jeg giver dernæst ordet til det ærede medlem hr. Alfred Jensen, for at han som ordfører for forslagsstillerne kan fremsætte et tidligere anmeldt lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Alfred Jensen): På den kommunistiske gruppes vegne har jeg den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændringer i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (om forhøjelse af dagpenge, børnetillæg, huslejehjælp og brændselshjælp samt om afskaffelse af karenstidsbestemmelserne)*.

Ved fremsættelsen af dette lovforslag er det naturligt at understrege, at arbejdsløsheden er et af det danske samfunds hovedproblemer. Dag ud og dag ind har i de senere år 60 000-80 000 gået uden arbejde. Samfundet går her glip af de værdier, som denne stab af ledige kunne fremstille. Regner man med den løn, de skulle have, i det mindste en indtægt på 11 000 kr. årlig, kan løntabet for arbejderklassen opgøres til 800 mill. kr. om året, men samfundet går glip af betydelig mere, idet arbejderne jo ikke får udbetalt den fulde værdi af det, der fremstilles, og det egentlige tab for samfundet beløber sig derfor til op mod 2 milliarder kr. årlig.

Arbejdsløsheden har jo også en anden

side, den, der vender ud mod den, der er stedt i ledighed, og hans pårørende, og det er måske den vigtigste side. Det er en tort at være sat uden for produktionslivet, og det er en økonomisk og sjælelig belastning at skulle slå sig igennem for arbejdsløshedsunderstøttelsens begrænsede beløb. Enhver kan forestille sig, hvor vanskeligt det ville være at klare sig med den halve indtægt; det ville volde den enkelte hovedbrud og kvaler og store afsavn. Hvor ulige vanskeligere må det da ikke være for de mange tusinder, der aldrig kommer op på betragtelige indkomster, ikke kommer højere op end de 11 000 kr., jeg har nævnt, at skulle gå ned på den halve indtægt! Bare denne enkle problemstilling viser, at arbejdsløsheden er et hovedonde, som må overvindes. Derfor må ikke alene for de arbejdsløses, men også for samfundets skyld arbejdsløsheden afskaffes, og sikring af fuld beskæftigelse må være hovedkravet og det, hvorom alle bestræbelser samler sig.

Derfor har vi også rejst kravet om en omlægning af samfundets politik, så alle landets naturlige forekomster udnyttes og de arbejdsløse kommer i arbejde. I et beskæftigelsesprogram er linjerne herfor trukket op, og vore synspunkter er ført frem i folketinget ved behandling af lovforslag og også ved behandling af andre problemer. Partierne her i tinget roser sig af, at de har den største foreståelse for de arbejdsløses kår og ingen sinde har stillet sig uforstående over for ønsker om beskæftigelse. Alligevel har vi en hær af arbejdsløse, der lider under, at samfundet ikke sætter ind for en rationel løsning af denne vigtige sag, og de kår, man byder de arbejdsløse, er alt andet end tilfredsstillende. Trods talen om de høje understøttelser er forholdet dog det, at den hjælp, de arbejdsløse modtager, ikke rækker til og ikke er på højde med de sociale ydelser på andre områder.

Det højeste dagpengebeløb, der udbetales, det til forsørgere, er 13 kr. 60 øre pr. dag. Det giver godt 81 kr. ugentlig. Det er langt under halvdelen af den ugeløn, som en arbejdsmand på timeløn i byggefagene i provinsen oppebærer; den udgør nemlig ca. 194 kr. Dagpengeydelsen er sammenlignet med arbejdsfortjenesten langt ringere end i 1930'erne. Da var den ugentlige

[Alfred Jensen.]

understøttelses maksimum for forsørgere 28 kr., medens lønnen for de tilsvarende arbejdsmænd udgjorde omkring 50 kr.

Tallene viser klart, at der er sket en forringelse af de arbejdsløses stilling, og at en forhøjelse af understøttelsen er nødvendig.

Til dagpengeunderstøttelsen kommer som bekendt også anden hjælp, nemlig børnetillæg, huslejhjælp og brændselhjælp, hvorved understøttelsen kommer noget højere op. I visse kredse er der en tilbøjelighed til at betragte denne hjælp som en generel forhøjelse af de arbejdsløses understøttelse i efterkrigsperioden. Denne enkle problemstilling er dog ikke holdbar. Heller ikke før krigen var denne hjælp ukendt. Mange tusinde arbejdsløse har år ud og år ind modtaget hjælp af denne art; den blev blot ikke ydet i almindelighed gennem arbejdsløhedskasserne. Hjælpen blev i disse år først udbetalt gennem hjælpe-kasserne og senere gennem socialkontorerne. Der blev ikke alene udbetalt børnetillæg, huslejhjælp og brændselhjælp, men desuden hjælp til betaling af lys og gas og i visse tilfælde også bekledningshjælp.

For forsørgere med børn var det reglen, at det offentlige ud over arbejdsløhedskassehjælpen ydede de arbejdsløse understøttelse, og derfor må der også ved vurdering af understøttelsens omfang og højde tages hensyn hertil.

Børnetillægget ydes for tiden af kasserne med 1 kr. 45 øre pr. dag. Det bliver 8 kr. 70 øre ugentlig. Hjælpen er af socialministeriets statsvidenskabelige konsulent opgjort til 453 kr. for året 1958-59 som det maksimum, man kan komme op på ved ledighed over hele året. Dette beløb er langt mindre end omkostningerne ved at underholde et barn. Som jeg tidligere i denne samling har nævnt, er beløbet for sådanne omkostninger fastsat til 1 500 kr. ved beregning af underholdsbidrag. Sygekassekommissionen regner, efter hvad der er blevet oplyst ved behandlingen af boliglovsforslaget, med et beløb på 1 075 kr. årligt. Af det materiale, jeg ligeledes omtalte under behandlingen af boligforslagene, fremgår det, at fokepensionisterne i hovedstaden får et børnetillæg på 960 kr. årligt. Det er noget mindre i købstæder og landkommuner. Ved skatteansættelsen opererer

man ganske vist med et lavere beløb, omkring 600 kr. pr. barn. Som man vil se, kommer man dog intetsteds ned på så lave beløb som dem, der gælder for tillæg til de arbejdsløses børn. Det er klart, at de børnetillæg, der gives, er alt for lave og bør forhøjes. Børnetillægget må bringes op på samme beløb, som folkepensionister oppebærer; det er den mindste forhøjelse, der kan være tale om.

Huslejhjælpen er i loven fastsat til 60 og 40 kr. henholdsvis i bykommuner og sognekommuner. Ved pristalsreguleringen kommer det maksimale beløb op på 96 kr. Det er dog langt fra alle arbejdsløse, der opnår denne hjælp. For det første kan ikkeforsørgere med under 15 års medlemskab ikke få huslejhjælp, og dernæst kan ingen få mere, end han betaler i husleje. For tusinder af arbejdsløse, der har været nødt til at leje sig ind i de nye, dyre boliger, strækker denne hjælp langt fra til, og derfor har spørgsmålet om forhøjelse af det beløb, der kan udbetales, længe været aktuelt. Hertil kommer nu, at folketinget har vedtaget en lov, der betyder en generel forhøjelse af huslejen, som igen medfører, at det maksimum, der findes i loven, bliver aldeles utilstrækkeligt. Det vil sige, at byrderne for de arbejdsløse bliver større, end de har været. Det mest rimelige ville være at fordoble huslejhjælpens beløb. Det må her bemærkes, at med en fordobling af huslejhjælpen til maksimumsbeløbet får ikke alle arbejdsløse en fordobling. For tusinder af dem betyder det ikke en forøget huslejhjælp, det åbner blot mulighed for, at de, der må rykke ind i de nye, dyre boliger, kan opnå en større hjælp til betaling af den store husleje. Jeg tror, det vil være klart, at en forhøjelse af huslejhjælpens maksimum vil bidrage til at fremme byggeriet, idet de fleste af dem, der nu af frygt for en arbejdsløshedsperiode bliver boende i gamle, udslidte huse, får mulighed for at få en sundere og bedre lejlighed.

Brændselhjælpen ydes som bekendt kun en gang hver vinter efter 40 dages ledighed og da kun med 160 kr. Det siger sig selv, at dette beløb ikke rækker til. Arbejdsløhedskasserne har da også med Arbejdsmændenes Arbejdsløhedskasse i spidsen kritiseret dette forhold og udtalt sig for en større hjælp og for, at denne hjælp blev ydet i forbindelse med den ugentlige under-

[Alfred Jensen.]

støttelse. De 2 kr. daglig, der nu ydes for en periode af 40 dage, kan måske nok være en passende hjælp for de dage, det drejer sig om, men den må blot ydes for hver dag i hele vinterperioden, d. v. s. fra 1. oktober til 31. marts.

De understøttelser, jeg her har nævnt, svækkes jo yderligere derved, at arbejdsløse ikke får understøttelse for hele perioden. De første 6 dage kan ikke belægges med understøttelse, idet der gælder bestemmelser om karenstid. Det er naturligvis et ganske urimeligt forhold, at folk, der går over i ledighed, må undvære såvel ugeløn som understøttelse for en uge. Det betyder i adskillige tilfælde, at de arbejdsløse kommer til at gå uden indtægter i op til 3 uger, og det siger sig selv, at det er en ganske urimelig ordning. Det har derfor også været kritiseret, at man havde en sådan bestemmelse. Der har været henvist til, at for sygekasserne gælder karenstidsbestemmelserne ikke. Der får man dagpengehjælp fra første dag. Kritikken har medført, at bestemmelserne er blevet lempet noget, men tilbage står dog, at de arbejdsløse ved indtrædende ledighed skal have en sådan periode uden understøttelse. Efter vor opfattelse må den helt forsvinde. Vort forslag tager sigte på at ændre loven på de områder, jeg her har omtalt.

Vi foreslår, at dagpengebeløbene i § 15, stk. 3, forhøjes med 20 pct. Det betyder, at beløbet for forsørgere forhøjes fra 9 kr. 10 øre til 10 kr. 90 øre, for ikke-forsørgere med under 8 års medlemskab fra 6 kr. 70 øre til 8 kr. og for ikke-forsørgere med over 8 års medlemskab fra 8 kr. 10 øre til 9 kr. 70 øre.

Forslaget går endvidere ud på, at børnetillægget forhøjes 100 pct. ved at ændre beløbet i § 15, stk. 4, fra 1 kr. til 2 kr.; hertil kommer altså reguleringen, der for tiden udgør 45 pct.

Stk. 5 i samme paragraf foreslår vi ændret således, at alle arbejdsløse, såvel forsørgere som ikke-forsørgere, kan få huslejhjælp. Begrundelsen for at medtage alle ikke-forsørgere er dels den, at denne gruppe arbejdsløse kan have og har udgifter til leje, dels at de ofte må betale endda en ret stor husleje. Som jeg allerede har nævnt, kan ingen jo få mere i huslejhjælp, end der

betales i leje, og det vil sige, at de ikke-forsørgere, som ingen udgift har til husleje, ej heller vil kunne oppebære huslejhjælp, selv om en ændring som den foreslåede vedtages.

Beløbene for huslejhjælp findes i § 15, stk. 6, og det foreslås nu, at de forhøjes med 100 pct. Det vil sige, at beløbet i stedet for 60 kr. bliver 120 kr., og 40 kr. bliver til 80 kr. I overensstemmelse med arbejdsløshedskassernes ønsker foreslås desuden, at hjælpen udlignes på 26 dage månedlig og udbetales i forbindelse med den egentlige understøttelse.

I samme paragraf foreslås bestemmelserne om brændselhjælpen ændret således, at den fra at være et engangsbeløb bliver en ekstra dagpengehjælp i vintermånederne. Det foreslås, at hjælpen ydes med 2 kr. pr. understøttelsesdag i tiden fra 1. oktober til 31. marts.

Endelig foreslår vi en ændring af bestemmelserne i denne paragrafs stk. 10 om understøttelsens maksimum. Her gælder jo $\frac{4}{5}$ -bestemmelsen, idet maksimum for forsørgere med børn er sat til fire femtedele af den gennemsnitlige dagfortjeneste i fagene og for forsørgere uden børn og for ikke-forsørgere til to tredjedele af den gennemsnitlige fortjeneste. Principielt må vi hævde, at medborgere, der er arbejdsløse, og som samfundet ikke sikrer arbejde, må have fuld erstatning for tab af arbejdsfortjeneste. Den forhøjelse af understøttelserne, vi har foreslået, betyder imidlertid ikke, at der gives fuld dækning for den tabte arbejdsfortjeneste; der mangler meget endnu, men det vil være urimeligt at opretholde de gældende bestemmelser, fordi der er ganske enkelte fag og faggrupper, der har en så lav fortjeneste, at bestemmelserne vil kunne hindre enkelte arbejdsløse i at kunne opnå fordel af de goder, der her foreslås.

Jeg skal oplyse, at den daglige gennemsnitsfortjeneste i hovedstaden for Arbejdsmandsforbundets medlemmer, der er delt op i 15 grupper, spænder over en skala fra ca. 55 kr. pr. dag ned til godt 32 kr. pr. dag. Det er klart, at når vi foreslår forhøjelser, der kan betyde, at den, der får maksimum for forsørgere, som får maksimum af huslejhjælp og brændselshjælp, kan komme op på en understøttelse af 26 kr. om dagen, så er det urimeligt at

[Alfred Jensen.]

opretholde bestemmelsen om, at forsørgere uden børn kun kan opnå to tredjedele af den gennemsnitlige daglige fortjeneste. Det vil jo sige, at de laveste indtægtsgrupper i hovedstaden ikke ville kunne få den fulde fordel af en sådan forbedring. Derfor foreslår vi, at begrænsningerne sættes til fire femtedele for ikke-forsørgere og forsørgere uden børn, og at forsørgere med børn kan få op til den gennemsnitlige daglige fortjeneste i deres fag eller faggruppe.

Som jeg allerede har nævnt, mener vi, at samtlige bestemmelser om karenstid skal udgå, og derfor har vi til § 16, stk. 5, foreslået et par ændringer, som sigter hertil. Det ville være urimeligt at vælte omkostningerne ved disse forbedringer over på kassernes medlemmer, såvel de arbejdende som de arbejdsløse; det må være hele samfundet, der solidarisk er med til at betale omkostningerne hertil.

Derfor foreslår vi en forhøjelse af tilskudsprocenten i § 13, stk. 2. I denne bestemmelse siges det, at kasserne mindst får 75 pct. i tilskud til udgifterne i forbindelse med børnetillæg, husleje- og brændselshjælp samt det såkaldte forsørgertillæg. Vi foreslår, at denne tilskudsprocent ansættes til 100, eller rettere sagt, at man giver fuld refusion for disse udgifter. Med en sådan ændring skulle kasserne være i stand til at afholde omkostningerne ved de foreslåede forbedringer.

Som jeg allerede har nævnt, har det offentlige i vid udstrækning før krigen afholdt den fulde omkostning ved hjælp til betaling af husleje, brændsel, gas og lys samt hjælp til børn. Indtil lovændringen i februar i år blev der til kasserne ydet fuld dækning for den huslejhjælp, der blev betalt. Når dette har været tilfældet, var det i erkendelse af samfundets forpligtelse på disse områder; men hvad der gjaldt den gang, må også gælde i dag. Alle omkostninger ved denne del af hjælpen bør fuldt ud betales af samfundet.

Jeg skal med disse bemærkninger anbefale lovforslaget til en hurtig og velvillig behandling.

Formanden: Eksemplarer af de nu fremsatte forslag til folketingsbeslutning og lovforslag vil blive omdelt.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Efter at folketingsmand Strøm er afgået ved døden, har vedkommende gruppe udpeget *Dupont* til i hans sted at indtræde i udvalget angående forslag til lov om pension og hjælp til enker m. fl., *Evald Kristensen* til at indtræde i udvalget angående forslag til lov om forsorgen for åndssvage og forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg (om forsorgsforlængelse for åndssvage under børneforsorg) og *Edel Saunte* til at indtræde i udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde. Disse medlemmer er herefter valgt.

Medlem af folketinget Ninn-Hansen har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Billiger undervisningsministeren, at et fagforbund søger at tvinge en gruppe af statsradiofoniens personale til at være medlemmer af forbundet?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes onsdag den 14. januar 1959 kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om foretagelse af visse ekspropriationer m. v.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om afgift af motorkøretøjer m. v.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den pågældende uge.

Mødet hævet kl. 10⁵.

36. møde.

Onsdag den 14. januar 1959 kl. 14.

Formanden: På grund af Hans Majestæt Kongens sygdom var det i år ikke muligt at følge den faste tradition og overbringe Deres Majestæters folketingets hilsen ved nytårskuren.

Jeg har imidlertid straks ved meddelelsen om kongens sygdom givet udtryk for folketingets ønske om snart igen at vide Hans Majestæt ved godt helbred, og det er mig en kær pligt at opfylde kongens ønske om at overbringe folketingets medlemmer kongens hjertelige tak.

Jeg følger dertil et velbegrundet håb om, at det kun må dreje sig om dage, inden Hans Majestæt er helt restitueret.

Jeg har i øvrigt ved årsskiftet sendt Deres Majestæters Kongen og Dronningen folketingets bedste ønsker og skal også herfor overbringe tinget en hjertelig tak.

(Medlemmerne påhørte stående formandens meddelelse).

Formanden: I skrivelse af 7. januar meddeler socialministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om invaliderente m. v. til tilskadedkomne militære værnepligtige.

I skrivelse af gårs dato meddeler arbejdsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om foranstaltninger til imødegåelse af ungdomsarbejdsløshed.

I skrivelse af dags dato meddeler ministeren for Grønland, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om folketingsvalg i Grønland og

forslag til lov om ændringer i lov om Grønlands landsråd og kommunalbestyrelser m. v.

Fra revisorerne ved Kongeriget Danmarks Hypotekbank er modtaget beretning for regnskabsåret 1957-58.

Under henvisning til derom gældende lovgivning har ungdommens uddannelsesfond fremsendt beretning og regnskab for regnskabsåret 1956-57. Eksemplarer er omdelt til medlemmerne.

Med skrivelse af 6. d.m. fremsender handelsministeren beretning om den 41. internationale arbejdskonference (søfartskonferencen), der blev afholdt i Genève i 1958. Beretningen, hvoraf eksemplarer er omdelt, vil blive optaget i Folketingstidende, tillæg B.

I skrivelse af 14. d. m. anmoder folketingssmand Flemming Hvidberg om, at der i anledning af studierejse til udlandet må blive tilstået ham orlov i tiden fra 22. januar til og med 1. maj d. å., og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Medlem af folketinget H. C. Toft har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil finansministeren foranledige, at den stigning i skalasatserne, som ligningsdirektoratets satser for landbrugets besætninger for skatteåret 1959-60 er udtryk for, kun får virkning på formueansættelsen ved skatteopgørelsen også for stude, græskreaturer og svin under hensyn til de herskende økonomiske vilkår i landbruget?“

Medlem af folketinget Lynnerup Nielsen har meddelt mig, at han ønsker til handelsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvilken motivering kan ministeren give for, at bemandingslovens regler er blevet fraveget ved antagelse af dæksbesætning til ØKs tankbåd „Nordic Hawk“?“

Disse to spørgsmål er optaget på dagsordenen for tingets spørgetid i dag.